

ENERGIEMAATSCHAPPIJEN MET DE PET ROND IN FRIELSAND

Het is uiterst lastig om de businesscase rond te krijgen bij het BIO-NOF project in Friesland. Hier vond het idee van groen gas hubs zijn oorsprong. Boerderijvergers moesten aan elkaar worden geknoopt met een gasleiding waarmee centraal het biogas opgewerkt wordt tot aardgaskwaliteit. Het idee kreeg grote belangstelling, ook in de landelijke politiek. De SDE regeling werd erop aangepast. Kirsten van Gorkem (Enexis) gaf in een goed en helder betoog op de BEON bijeenkomst van 18 april de stand van zaken weer van het project. Enorme lof van haar voor de initiatiefnemers en E-kwadraat die maar blijven geloven in het project. Want er zaten veel meer technische uitdagingen aan het project, dan was verwacht. En nu wordt met de pet rondgegaan langs alle participerende partijen om toch te kunnen inschrijven voor het voor mestvergisting moordend lage tarief in de tweede fase van de SDE+ regeling.

GROEN GAS INITIATIEVEN IN ACHTERHOEK, STEDENDRIEHOEK, SALLAND EN TWENTE

Rondom Groot Zevert in de Achterhoek, rondom een bankbiljettendrukkerij in Apeldoorn, rondom vuilstortplaatsen in Twente en op het platteland van Salland en bij Harderberg, overal vallen kiemen waar te nemen voor gas hubs. De provincies Overijssel en Gelderland mogen deze kiemen maar al te graag tot bloei laten komen. Een vast model is daarvoor nog niet, zo meldde Ruud Paap van de stichting Groen Gas op 18 april, maar een grote biogasproducent in het team maakt het wel gemakkelijk. Ook de aanwezigheid van een sterke initiatiefnemer is een pre. Leendert Tamboer van de combi Twence en Cogas Duurzaam neemt die rol graag op zich. De nieuwe joint venture maakt ook graag gebruik van bestaande infrastructuur en probeert daarnaast nieuwe initiatieven met een netwerk te verbinden. De bijeenkomst op 18 april over groen gas hubs in Apeldoorn gaf een goed overzicht van de lopende

projecten in de regio. De organisatie was in handen van BEON en Groen Gas Nederland en kiEMT Gastechology toonde zich een heel goed gastheer. Voor presentaties, zie <http://tinyurl.com/workshopgroengas>.

TOEKOMSTIGE ENERGIEVOORZIENING KAN NIET ZONDER BIOMASSA

Jan Ros liet degelijk denkwerk over de toekomst zien op 4 april tijdens de voorjaarsvergadering van BEON. Jan Ros is van het planbureau voor de Leefomgeving. Vanuit 2050 en vanuit de duurzaamheids-ambities voor dat jaar, werd teruggedacht en teruggerekend naar het heden. Welke stappen moet je hoe en wanneer doen, om straks goed uit te komen? Welke bronnen in de energievoorziening zijn belangrijk en welke doen er wat minder toe. Hoe dan ook: biomassa is en blijft uiterst belangrijk. Vooral voor de transportsector is ze onmisbaar. Hij miste in de SDE+ regeling de aandacht voor innovatie. Daarmee is de regeling op korte termijn aantrekkelijk door haar lage kosten, maar op lange termijn kom je niet goed terecht. Voor zijn presentatie, zie <http://tinyurl.com/janros>.

SDE+ KRIJGT MINPUNT

De bio-energiesector in Oost-Nederland heeft uiterst ongerust gereageerd op het groot aantal projecten dat wel een SDE+ beschikking heeft gekregen, maar die niet worden uitgevoerd. Hierdoor gaan kansen verloren voor andere projecten. BEON gaat nu deze zorgen overbrengen aan de provincie en landelijke organisaties.

De eerste fase van de SDE+ 2012 loopt intussen op zijn eind. Voor ongeveer 2,35 miljard euro aan projecten is ingediend. Ongeveer de helft van het budget is aangevraagd in de categorie geothermie, gevolgd door afvalverbranding (uitbreiding warmte) en thermische conversie verlengde levensduur. De tweede fase van de SDE+ gaat open op 1 mei. Of deze aanvragen nog in aanmerking komen voor

subsidie is afhankelijk van de evaluatie van reeds ingediende aanvragen door AgentschapNL.

UITBREIDING POSITIEVE LIJST

Goed nieuws voor alle exploitanten van mestcovergistingsinstallaties, de positieve lijst met covergistingsmateriaal is uitgebreid met 80 nieuwe producten. Aan de nieuwe lijst zijn onder andere berm- en slootmaaisel, groenteresten, diervoederresten en reststof die vrijkomt bij de productie van biodiesel uit dierlijke vetten en oliën toegevoegd. De vergistingsbranche werkt momenteel aan een certificeringssysteem ter kwaliteitsborging van alle cosubstraten. Bekijk de uitgebreide lijst op de website <http://tinyurl.com/positievelijst>.

BIORES NIEUWSBRIEF

Het euregionale project Biores heeft haar vierde nieuwsbrief uitgebracht. In deze nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan een nieuwe grensoverschrijdende Bio-energievereniging waar ook het Bio-energiecluster Oost-Nederland nauw bij betrokken is. Verder aandacht voor de opmars van maïsteelt in Duitsland, onderzoek naar alternatieve energiegewassen en het afbreken van ligninehoudende bestanddelen in het vergistingsresidue. Lees de gehele nieuwsbrief op de website <http://tinyurl.com/biores4>.

BIOMASSACENTRALE MARUM GOED IN HET NIEUWS

De Enschedese bedrijven Bio Forte en Tubro bouwen in Marum een houtgestookte biomassacentrale die een warmtenet moet gaan voorzien van warmte. Dit nieuws melden wij al eerder in onze vorige nieuwsflits, maar is nu ook opgepakt door de regionale krant TC Tubantia. René Nijboer van Tubro zegt het volgende over het project: "De uiteindelijke warmte is niet veel goedkoper dan aardgas, maar door de stijgende prijzen van gas, diesel en propaan wordt biomassaverbranding wel steeds interessanter als vervangende brandstof". Lees het gehele artikel uit de TC Tubantia op de website <http://tinyurl.com/tctubantiamarum>.

INNOVATIEVE COMBIVERGISTER VOOR TWENCE

"Nederland laat nog heel veel energiebronnen onbenut, waaronder bijvoorbeeld bermgras", zo

vertelt Tjeerd Smit van HoSt aan de TC Tubantia. Met de bouw van een innovatieve combivergistingsinstallatie op het terrein van Twence heeft HoSt een techniek ontwikkeld om de vergisting van bermgras mogelijk te maken. Deze nieuwe vergister gaat de vergisting van natte en droge biomassa combineren. De installatie zal onder meer gefinancierd worden met een 1,75 miljoen grootte investeringssubsidie van de provincie Overijssel. Lees het gehele artikel uit de TC Tubantia op de website <http://tinyurl.com/combivergister>.

SASCHA KERSTEN WIL MEER PROCES TECHNOLOGEN

Procestechnologen gevraagd! Met deze kreet opende professor Sascha Kersten zijn oratie op 5 april. We staan voor belangrijke uitdagingen en goede ingenieurs zijn nodig om oplossingen aan te dragen voor het knellende energievraagstuk. De jonge energieke professor gaf ook aan waar hij zijn onderzoek op gaat richten: biobrandstoffen uit algen, opslag van CO₂ en de omzetting van bos- en landbouwafval naar 'groene olie'. Hij mag ook graag anderen interesseren voor het mooie beroep van procestechnoloog: "Je kunt er iets betekenen voor de maatschappij, je hebt ontelbare mogelijkheden en je bent verzekerd van een goede baan. Wat het leuke is van de verschillende ingenieurswetenschappen is dat je er technologie sneller mee vooruit kan helpen. Het verschil tussen ingenieurswetenschappen en fundamentele wetenschappen is dat wij niet alleen nadenken hoe een probleem in elkaar zit, maar dat we vooral zoeken naar technologie waarmee je een probleem kunt verhelpen. Wij kunnen dus oplossingen bieden, zonder alles echt tot in de kleinste details te begrijpen."

BTG VIERT HAAR 25-JARIG JUBILEUM

Clusterlid BTG Biomass Technology Group BV viert dit jaar haar 25-jarig jubileum. Het jubileumjaar werd ingeluid met het uitreiken van het lustrumboek aan de oprichters en oud medewerkers van BTG. Dit lustrumboek laat de ontwikkeling van BTG over de afgelopen 25 jaar zien – van vakgroep aan de Universiteit Twente naar zelfstandig bedrijf met activiteiten op het gebied van bio-energie, biobrandstoffen en biomaterialen over de gehele wereld. Ook vernieuwde zij voor het jubileumjaar haar website www.btgworld.com.

GOEDE COORDINATIE IS ESSENTIEEL VOOR BIOMASSAKETEN

Gemeenten en landschapseigenaren kwamen op 16 april bijeen in Zwolle om over de houtaanvoer uit het landschap te praten. Er is nog volop aanwezig en er wordt slechts beperkt gebruik van gemaakt. Annemarie Kamerling van Landschap Overijssel liet met prachtige plaatjes zien waar nog mogelijkheden liggen. Interessant was haar analyse voor de houtaanvoer voor het duurzame dorp Hoonhorst. Landschapselementen waren in beeld gebracht samen met de geplande snoeiwerkzaamheden en de geschatte hoeveelheden biomassa die dit oplevert. Vraag en aanbod zijn nog niet op elkaar afgestemd, en hier zou wat aan moeten gebeuren. Wellicht iets voor ROVA, zo werd later in de discussie gesuggereerd. De actieve partij timmert stevig aan de weg en liet in een presentatie zien wat zij voor haar gemeenten nog meer kan betekenen. Ze ondersteunt nu al houtverbrandingsprojecten in Zwolle en Harderberg.

BIOGAS PLAATST NETWERKBEHEERDERS VOOR GROTE UITDAGINGEN

Soms zou je denken dat ze er niet op zaten te wachten, al dat biogas dat in het net moet. Op 11 april kwamen netwerkbeheerders in Dalfsen bijeen om te kijken hoe het verder moet met de vergroening van het net. Volgens Netwerkbeheer Nederland staan de beheerders voor grote uitdagingen. Invoeden van groen gas is inderdaad lastig: veel initiatieven bevinden zich in de periferie van het net, waar sprake is van een lage zomervraag. En invoed- en meetsystemen zijn duur: Check- en dubbel-check van de gaskwaliteit, dat is absoluut nodig. Een beetje water bij de wijn doen, dat gebeurt niet: afnemers moeten onvoorwaardelijk kunnen rekenen op aardgas van hoge kwaliteit. Deze punten kwamen 's middags uitgebreid terug in de discussie waar vooral biogaspromotoren zich stevig lieten horen. Maar vanaf 2014 moet invoeden veel makkelijker kunnen. Dan wordt overstort normaal en kan ook op de kleine netjes worden ingevoerd, ver weg op de velden van welk agrarisch gebied dan ook. Zo staat het in de Green Deal. De presentaties van de Groen-geeft-Gas-bijeenkomst staan op:

<http://tinyurl.com/biogasdalfsen>.

AGENDA

7 mei, Olst. Bijeenkomst BEON werkgroep houtige biomassa (voor BEON leden, OPG en Bosgroep NO Nederland).

16 mei, Almelo. Bijeenkomst BEON werkgroep biogas / groen gas (alleen voor BEON leden).

23 mei, Almelo. Extra BEON deelnemersvergadering (Energiefonds).

20 juni 2012, reguliere BEON workshop (open voor alle belangstellenden)

1 november, Zwolle. Bio-energie dag Oost-Nederland.

CONTACT

Frans Feil

Coördinator Bio-energiecluster Oost-Nederland

coordinator@bioenergieclusterootnederland.nl

T: 053 – 486 1195

M: 06 – 51121817